

KW

2202

A80

DEN HAAG, KB,

cm

Oprecht Onderwijs
Van de

LETTER-KONST.

Beguaam om alle Persoonen / zoo Mannen /
Drauwen / Dogters en Jonge Gesellen / als alle andere
aenhokende Scholieren in korten tyd wel en behaavelyk
te leeren spellen en lezen / zyt waer in alle deeltjes in het
jeuge woord A hog B leereert hooren / gesien men salke (die
dit Boekhen sult u doorlezen) byzondere hooten sal.

Ten dienste van de gemeyne Scholen en School-
meesteren; zytgegeven door

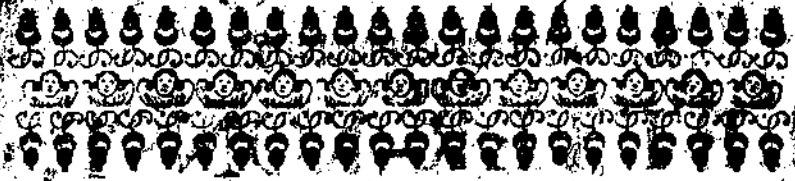
C. D. VAN NERVAART.

*Van nieuws overzien, gecorrigeert en met veel
vreedde namen en woorden vermeerdert.*

TALKMAAR,

Gedrukt by JACOB MAAGH, Ordnat.
Stads Drukker in de Houtloover de Maas-
Markt. 1758.

Salomons Gebed.

KONINKLIJKE
BIBLIOTHEEK

— *Prov. XXX.*

Overvloedige Rykdom, of Armoede groot,
En wilt my Heere, op deſer Aarden niet geven:
Ik moogt u verſaken doot groote noot,
Seggende, waer is de Heere gebleven?
De overvloedigheyt doet den Menſchen ſuiven:
Want de Ryke komt Zwaenlyk ten Hemel binnen,
Maer Heer, want ik op deſer Aarden moet leven,
Soo laet my matelyk myn nootdruft winnen,
Gy kent de broſcheyt van myne zinnen:
Rykdom verheft, Armoede maekt droeve,
Dus geeft my alleen, Heere, dat ik behoeve.

Opregt Onderwijs van de Letter konst

A a b c d e f g h i j
k l m n o p q r s
t u v w x y z.

A B C D E F G H I J K L M N O P
Q R S T U V W X Y Z.

A a b c d e f g h i j k l m n o p q r s
t u v w x y z.

A B C D E F G H I J K L M N O
P Q R S T U V W X Y Z.

A a b c d e f g h i j k l m n o p q r s t u v
w x y z.

A B C D E F G H I J K L M N O P
Q R S T U V W X Y Z.

A a b c d e f g h i j k l m n o p q r s t u v
w x y z. æ æ st Œ ß ß ß sp.

Onse hulpe zy in den name des Heeren / die
Hemel ende Werde geschapen heeft / Amen.

In onze **A B C** hebben wy 24 Letteren: als te
weten: a b c d e f g h i k l m n o p q r s t u v x y z.

Deze worden gedeelt in Vocalen, Liquiden, ende
Consonanten, dewelke men alzo mag vertalen/
Klinkers / Half-klinkers ende Medeklinkers.

De Vocalen ofte Klinkers zijn dese: a e i o u.

De Liquiden, ofte Half-klinkers zijn dese:

l m n r s.

De Consonanten ofte Medeklinkers zijn dese:

b c d f g j k p q t v w x z.

De Klinkers worden alzo genoemd / overmits zy
de woorden haer klank geven.

De Half-klinkers worden alzo genoemd / om
dies wille dat zy ook over al uytgesproken worden /
hoërrelijker dan de Klinkers.

De Medeklinkers worden alzo genoemd / uyt
oorsaken dat zy haer geluyt ontfangen van de Klin-
kers / tie voer haer staen ofte na haer volgen.

Onder dese stamme ofte mede-luydende letteren /
zijn dese twee leste dubbel letteren / te weten x ende z
want de x doet soo veel als ds / en z doet soo veel als c.

De s wort mede onder de Half-klinkers getelt /
maer in kragt en is zy niet meer als een stamme of
Medeklinker.

De h en wert voer geen Letter gerekent / maer
dient ons alleen voer een Aspiratie ofte blasluge.

De j gestreect / die van sommige se geheten wort
en is geen Klinker / maer blijft alsse Medeklinker.

De Ypsilon ofte Y is mede een Klinker / ende
nummermeer stam.

Nota.

Nota.

Daer zijn twee Letteren / die den mont ontslug-
ten in het spreken : te weten / **b** ende **p**.

Daer is een Letter / die de mont sluyt in 't spre-
ken / dat is **m**.

Daer is een Letter / daer van de Cong slyt in het
uitspreken / dat is **r**.

Daer zijn vier Letteren / die de Cong tegen het
gehemelte des monds doen slaen / eer men die begint
te noemen / en zijn deze / **d** **l** **n** **t**.

Doortz kan men ligtelijc merken hoe men alle
anderen Letteren behoort uit te spreken.

Du hebben wy nog Diphthongen, die worden ge-
maekt van twee verscheide Klanken / als volgt :

ae / **ai** ofte **au** / **eu** / **eu** / **oi** ofte **ou** / **ui** / **en** / **er**.
Du hebben ook Abreviatie, ofte verkortheit : te
weten / **a**. doet **an** ofte **am** / **e**. doet **en** ofte **em** /
i. doet **in** ofte **im** / **u**. doet **un** ofte **um**. Ende soa
voort.

Item Kon. Majest. stelt men vooz Koninglyke
Majesteyt / **Pri**. Excell. staet vooz Prinselyke Ex-
cellentie / **mz**. vooz niet / **nz**. vooz niet / **hz**. vooz het /
dz. vooz dat / ende veel meer andere die u de erba-
rentheyt wel leeren zal.

Hier na volgt nu de verklaring der Distinctien,
ende Punctuatiën, die in onse Nederduytsche Schryf-
ten geobserveert worden.

/ Dit wort geheten Comma ofte Virgula, ende
is een afsnijding tusschen veel korte reden / woort-
den / ofte namen.

: Dit heet men Colon, een lit van eenige senten-
tie / waer mede onderschenden wort de helste, derde
ofte vierde deel van eenigen scheelen sin.

; Dit heet men Semi-colon, of Comma punct, ende
wozt gestelt agter een verhoeding van een rede / of
persoon / waer af in de volgende in meer wert geseyt.

? Dit heet men Interrogatie, altijd staende aen
t' ende van eenige vragende reden.

○ Dit heet men Parenthesis, bestaende een
reden die in de materie verzwegen / ende ook by
haer selven verstaen kan worden.

' Dit heet men Apostrophe, tonende de wegt-
neminge ofte verzwijginge eener Vocale ofte Vau-
ker / als d' een / d' ander / d' mieste / &c.

- Dit heet men Copulatio, ofte verbindinge / waer
mede men somtijts twee woorden aen malstanderen
hangt ende verblut.

- Dit heet men Divisio, ofte deeling / ende wozt
altijd gestelt aen het ende der regulen / aen halve
ofte onvolle woorden.

. Dit heet men Punctum, ofte punct / te kennsen
hebbende het slot ende uitgang van een geheelen stuc
in de materie die men is schrybende.

Om na Ondertwys van spelle te doen / met
de voer verclaerde Letteren / soo sullen wy hier
eerst stelle de Syllaben van klinkers voc
mede-klinkers / als volgt:

ab	eb	ib	ob	ub
am	em	im	om	um
ag	eg	ig	og	ug

Mede-klinkers voor klinkers.

ba	be	bi	bo	bu
pa	pe	pi	po	pu
ra	re	ri	ro	ru

klui

Klinkers tusschen twee Medeklinkers

bal	bel	bil	bol	bul
gam	gem	gin	gom	gim
tag	teg	tig	tog	tig

**Dolgt soo Vocaleu als Consonanten / die booz
afte agtes gaen.**

Ab	ba	ca	ac	da	ad	fa	af	ga	ag
ha	ah	ia	ai	na	an	la	al	ma	am
na	an	on	no	pa	ap	pa	ap	na	an
qua	quu.								

Letteren / Syllaben / Woorden.

On	On	Onse
se	se	se
Da	Da	Dader
der	der	der
die	die	die
daer	daer	daer
zijt	zijt	zijt
in	in	in
de	de	de
De	De	Deinelen
me	me	me
leu	leu	leu
Ge	Ge	Geheilig
hey	hey	hey
ligt	ligt	ligt
wet	wet	wet
de	de	de
u	u	u
hyen	hyen	hyen
Da	Da	Dame
me	me	me

Ende alzoo hoort / waer wt nu een on-erbaren
 Scholier volcomelijck verstaen kan / wat een Syl-
 laben te zeggen is.

Merkt nu wel neerstelijck op 't gene hier volgt /
 ende leert de kragten ende resonantie der Let-
 teren / wat een Letter doet / ofte wat twee Let-
 teren doen kunnen / wat e ofte ee doet / wat i ofte
 y ofte ij verschillen / wat o ofte oo hoort klank
 hebben / ende wat men met u ofte v ofte w spellen
 kan : Als hier volgt /

Maen	Deeg	Backen	Stricken
Maen	Heft	Roeken	Strijken
Pannen	Heest	Woerden	Limmen
Panen	Den	Woorden	Limmen
Bas	Been	Knoopen	Daer
Baes	Dijf	Knoppen	Daer
Dan	Dijf	Koopen	Kerfen
Daen	Meeren	Droegen	Kerfen
Sacken	Merren	Droegen	Billen
Saken	Blek	Lot	Bijlen
Ballen	Bleck	Toot	Wit
Balen	Binden	Huer	Wjt
Krammen	Winden	Heer	Min
Kramen	Pinnen	Geropen	Mijn
Besten	Penen	Geropen	Bug
Beesten	Komen	Boort	Bugs
Heeren	Kommen	Boort	Rissen
Herren	Verbullen	Boort	Rissen
Strecken	Verbuplen	Hoet	Grippen
Strecken	Puyten	Hoet	Grippen
Des	Putten	Stecken	Potten
		Steken	

Doa

Pooten	Mans	Schellen	Dinne
Dueren	Scheuren	Pijpen	Pijne
Deuren	Schueren	Pipen	Waren
Mans	Schelen	Penne	Warren.

Merkt wel op het onderschept tusschen
D ende W / ende H ende D.

Dere	Dijt	Dypl
Deren of Waren	Hyt	Wol

Merkt hier dat men Ph voor een F
moet pronuncieren.

Philippus	Philistea	Orthographie
Stephanus	Philadelphia	Philemon
Zephanas	Propheten	Philippensen
Pharao	Phariseen	Philosophen
Joseph	Theophrastus	Philosophie
Euphrates	Odolphus	Theophilactus.

Hier pronuncieert men e voor een c in
de leste Sillabe / als

Predicatie	Malitie	Existie
Gratie	Perfectie	Suspitie
Essentie	Creusatie	Subjectie
Reuerentie	Penitentie	Correctie.

Hier pronuncieert men C als K.

Cranh	Coomen	Crimpen
Coren	Coopen	Crabben
Const	Cinmen	Calveren

Ende hondert andere dezer gelijke / maer hier
han genoeg tot op een ander tyd.

Wenckerlit. Dogters en Jonge Gesellen /
 Drees nabulgonde Damen wel te leeren spellen.

A		B
Aban	Arminus	Bartholomeus
Abel	Arnoldus	Balthasar
Abraham	Assisteert	Benedictus
Abzaen	Agtervolgende	Bonaventura
Alexander	Arabische	Bernart
Aristoteles	Arbechtlinge	Boetius
Ambrosius	Armentijke	Boudewijn
Aurelius	Administreren	Bricius
Afuerus	Achitophel	Beatrix
Achillis	Apostematie	Blanceseur
Aneas	Apostestato	Bellona
Anselmus	Aenhangende	Boas
Adolphus	Aiberuolkouenste	Benjamin
Aufonius	Aiber-klacste	Baal
Aina	Aiber-gemeen-	Balaam
Anatha	saemlijste	Banajas
Adriana	Antropomopun-	Barthas
Abigaël	ten	Barnabas
Aminabab	Arhanas	Bathuel
Abia	Abanteert	Barber
Abailot	Arvijen	Ballingthappen
Achas	Ambassaet	Banrassement
Amos	Ajaens	Blamatle
Amiron	Apparentle	Beschaemthent
Abias	Aijtentie	Betrappen
Abolonia	Acheuten	Boschen
Achim	Apostaten	Booswillighe
Abysarab	Apostatijk	Beichlinge
Albertus	Apostolijk	Biegt-vader
Ayelig	Aerts-bisshoppen	Bepattende

De

Beschuldigt	Cathones	Domitianus
Bezoaringe	Cretische	Deborah
Bekinnende	Campagnen	Dianora
Betrachtende	Condemnatie	Valida
Bitterheyt	Curateurs	Dina
Boosheyt	Charitaten	Diana
Bourgoignes	Concluderen	Darius
Brandbroeg	Curatie	Damifus
Bellarminus	Collatie	Dorothea
Bischoppen	Chrestelike	Dathan
	Catsnelleboge	Dalder-truente
Christiaen	Committerende	Dienst-inagden
Carolus	Carthago	Dronkenschap
Coznelis	Courthouen	Dronkerij
Clement	Cincius	Dronkerij
Cleophas	Capitolium	Discipel
Coenraet	Collusien	Discipline
Chriostomus	Commissien	Discipelen
Horzianus	Cheruotheijde	Disputeren
Catharina	Comnoten	Deugdraemheyt
Cecilia	Chastilion	Deugtsame
Cleopatra	Conclan	Deugelijke
Cassandra	Constantinopol	Deuterum
Cephaz	lacinische	Deposieten
Crippin	Canaanjhe	Disponeren
Celestina		Dipetatie
Cesar		Discipelen
Casparus	David	Deelachtig
Cain	Daniel	D'Admiraliteit
Coznelia	Diderik	D'Elementen
Cicero	Donatus	D'Executie
Cathvigheyt	Demosthenes	D'Israeliten
Campioenen	Diogenes	D'Auchoritent
Conclutieu	Diouys	Differenten

De

Deputeren.	Exercitien	Gysbregt
E	Francus	Gregorius
Emanuel	Extimeren	Gillis
Enias	Etophische	Geraert
Ezechiel	Eendragtlijken	Govaert
Erasmus	Eenparighjken	Genoffele
Ezebius	Eensamenheit	Geertruyt
Epiphanius	Eensamenber-	Gilbertus
Everardus	gant.	Gideon
Eba		Goliath
Elisabet	F	Geconponeert
Emeritiam	Franciscus	Geremonstreert
Elcana	Ferdinandus	Geasssteert
Eubulus	Fortunatus	Geduerende
Eleazar	Felix	Gesamentlijken
Ezechias	Florus	Getuyg'nissen
Eliakin	Firminus	Getuygenissen
Episcopus	Florencius	Gezortigert
Elashan	Fabrana	Gementioneert
Ernestus	Fulvina	Gezorumpeerde
Ephraim	Flora	Generalijken
Esau	Frantina	Ge-examineert
Esdraas	Frequenterende	Geaffectioneerde
Excusiois	Fatsoeneren	Gerecomman-
Exeptien	Figuren	deert
Executeren	Franconische	Geconijgt
Executie	Facidia	Gracschappen
Euripides	Francker	Groeningerlant
Euangelium	Familiarelijken	Geconstitueerde
Engels	Familiarityd.	Geadmittuert
Erfgename		Geobedieert
Exploictie	G	Ge studieert
Extraordinaris	Gabriel	Gelegenheit
Emblemaes	Gratianus	Geconcipieert
		Gad

Gadbrugtige
Genoegelijhe
Gulfighent
Geinjurieert
Gepzebigeerde
Gemponeert
Goetdadigheyt
Geblameert
Genatureert
Gintresseert
Gecommitteert
Geloofwaerdige
Gedagtenisse
Griecysche
Gerequiteert
Gequalificeert
Geresolueert
Gouvernement
Gelicentieert
Gecommu-
leert
Grabamina
Geabbanceert
Ge-expireert
Geaccoordeert.

Hellas
Hironimus
Hugo
Huybrecht
Heyndrick
Harman
Hillebrant
Holophernus

Horatius
Hlarius
Hector
Hercules
Hyperinestra
Hillegont
Hester
Helena
Henog
Hiob
Heraclitus
Hoberdige
Houwelijken
Hegtenisse

I
Iesus
Ioannes
Jacobus
Isaak
Iosephus
Iustinus
Iustus
Isaac
Isocrates
Iliborus
Iulius
Iason
Iasper
Isabella
Jaquemhuc
Judith
Justina
Iaphet

Jeremias
Jephtha
Joachim
Jonathan
Josaphat
Jeroboan
Jechonias
Inwendigheyt
Inwendiglijken
Inwendigheben
Italiaensche
Joden-gedoten
In-groent
Interrogatorium
Ignorant
Instigatie
Illatie
Inflamatie
Imperfectie
Importuneus
Inchimerende
Iustitien
Instructien
Intercessie.

K
Karolus
Kilianus
Kramius
Klaudianus
Koumer
Katharina
Kassandra
Kunera

Kla-

Klara	Marcus	Marcus
Katighheit	Michiel	Nicola
Klagtiger	Margarithaen	Nathanael
Koningrijken	Melchior	Paasou
Kragtiger hant	Melchizebek	Matheu
Krankheit	Mithibates	Makomellingen
	Mardageus	Mereduytche
	Milennus	Masiakfeni
	Martinus	Marcepinge
	Mudas	Mintermeer
	Melli	Mgotieren
	Martha	Mestiongange
	Maria	
	Margrieta	Octavianus
	Mephibeseth	Odothus
	Moies	Oliber
	Margdalena	Otto
	Miserabeijl	Oubia
	Magalana	Olimpas
	Muntinge	Octavia
	Midde-ueeg	Ozni
	Monstreren	Oeag
	Medogenbe	Oliad
	Momulorange	Onstraffelijchheit
	Marshall	Onderschepbende
		Ongeschiktelijk-
	Nicolaes	heit
	Nicodemus	Onaanterlijch-
	Nebucadnesar	heit
	Nestor	Onaetsaembent
	Nicanor	Onijdelijk
	Ninus	Ongebennidig-
	Niander	heit
	Neptunus	Onuyppertelijc
		On-

Onberwoepelij-
heit.

P
Petrus
Paulus
Philippus
Pontlaen
Patricus
Pantaguel
Pythagoras
Paulina
Pitronelle
Penelope
Pytholomeus
Plutarchus
Pharo
Philosophelijck
Proprietent
Presuponeren
Pelgrimage
Perfectie
Predestinatie
Paralipomenon
Proporzioneren

Q
Quintianus
Quadratus
Quirus
Quinctus
Quinctinus
Quartilla
Quartiana
Qualiteyten

Quantiteyten
Questieuse
Quaetwilligheit
Qualijck-spzeken
de
Quaet-geselschap

R
Rodolffus
Ransobius
Rogus
Rombrecht
Remyer
Roeland
Raphael
Rofferus
Richard
Rebecca
Rachel
Raguel
Ruth
Reberentelijcken
Renuncierende
Reclainatie
Regtbaerdigheit
Residerende

S
Salomon
Sampson
Sebastiaen
Samuel
Simon
Spreester

Socrates
Sapha
Sufanna
Sandysht
Sulpitia
Sara
Sedecias
Saccasitie
Subtijghent
Subsqveren
Silentium
Safferaen

T
Thomas
Theophylactus
Certulianus
Theophrastus
Theodorus
Titus
Timotheus
Theophilus
Tantalus
Tubal
Tuberius
Tulia
Tatia
Tiphone
Tamar
Tobias
V
Virgilius
Vreberijck
Valentijn

Despa

Despasianus
 Valerius
 Urbanus
 Arias
 Veronica
 Venus
 Ursulla
 Vesti
 Uriel.

W
 Willem
 Wyant
 Wouter
 Wenceflaus

Malrauen
 Walzogt
 Waldamia
 Willamina

F
 Fenophon
 Fantez
 Ferpes
 Fenocates
 Falberius
 Fenophontes
 Fautippe.

V
 Vlebius

Vperius
 Vinencus
 Vsbzand
 Vda
 Vassiphile.

Z
 Zacharias
 Zacheus
 Zenon
 Zophites
 Zodiak
 Zenobius
 Zebedeus
 Zupa.

Verscheden Dingen of Ambagten.

Boek-drukker	Gout-slager	Arundenier
Boek-binder	Beelb-snyder	Vertekwarier
Boek-verkooper	Figuer-snyder	Dalkender
Bakker	Munt-meester	Herbergier
Brouwer	Zout-maker	Financier
Biersteker	Scherin-meester	Doortler
Medicijn	Schijver	Wesselaer
Chirurgijn	Schoen-maker	Wiel-druyer
Apoteker	Schinder	Wesse-maker
Quakzander	Schipper	Wacide-maker
Schijn-werkter	Lepdekker	Wiel-verkooper
Stimmerman	Steen-houwer	Wande-maker
Gout-smit	Swaert-veger	Wusschietter
Siluer-smit	Zeep-zieder	Wier-maker
Tuvelier	Zabel-maker	Laut-meter
Diabant-snyer	Hovenier	Wode-maker
Steen-snyer	Kassier	Winc-meter

etc.

Ketel-borster	Vleesch-Houwer	Wagen-maaker
Disscher	Lijn-Drauer	Weber
Kramer	Hog-tuyscher	Paaver

Namen der 17. Provincien.

Gelberlant	Venegouwen	Groeningen
Lutzenburg	Hollant	Meckelen
Flenderen	Zeelant	Over-Ofst
Limburg	Namen	Utrecht
Artoys	Zutphen	Vriesland
Brabant	Valkenburg	

**Namen van sommige Rijken
ende Landen.**

Engelant	Doozmegen	Hollant
Duitschlant	Egipten	Denemarken
Winnighe	Konstantinopel	Sueden
Italien	Hongaruen	Bohemien
Spangien	Bababien	Prussen
Oostenrijk	Turken	Papen
Walz-lant	Arabien	Westphalen

Sommige Vermaerde Steden.

Jerusalem	Frankfoort	Witbekburg
Bethlehem	Pactis	Haerlem
Dাজারი	Genueen	Leiden
Constantinopel	Bazel	Witt
Roomen	Danzwijk	Leenwaerden
Venecien	Wien	Amsterdam
Milauen	Turk	Rotterdam
Neurenburg	Antwerpen	Dordrecht
Stractsborg	Nimwegen	Enkhuyzen

Stieren Kungge Tenben
Ornt Wechelen Vreda.

De namen der seven vye konstent.

Grammatica Musica Geometria
Dialectica Arithmetica Astronomia.
Rhetorica

De seven dagen der Weeken.

Sondag Woensdag Vrydag
Maandag Donderdag Saterdag
Dingsdag

De seven Planeten.

Saturnus Sol Mercurius
Jupiter Venus Luna.
Mars

De seven Metalen.

Gout/Silber/Mer/Koper/Cin/Loot/Quick-silber.

De vier Getijden des Jaers.

De Lentē/ Somer/ Herst/ Winter.

Namen der vier Euangelisten.

Mattheus/ Marcus/ Lucas/ Johannes.

De vier Winden der Werelt.

Oost/ West/ Zuid/ Noord.

De vier deelen des Werelt.

Europa/ Asia/ Afrika/ America.

De vier Rivieren des Paradijs.

Rylus/ Phison/ Euphrates/ Tigris.

De

De vier Complemen der Menschen.

Sanguinis Flegmaticus Melancolicus
Colericus

De twaalf Maanden des Jaers.

Januarius Maay September
Februarius Junius October
Martius Julius November
Aprillius Augustus December

De twaalf Tekenen van den Zodiac.

Aries Cancer Libra Capricornus
Taurus Leo Scorpio Aquarius
Gemini Virgo Sagittarius Pisces

**Volgen sommige Ambagten, met
het gene zy hanteren.**

De Bakkers Bakken.

Carten broot Koeken van Grunz
Koggen broot Krakelingen met Gers
Mitte broot van Meel met Water
Weggen van Bloem met Melk

De Brouwers Brouwen.

Phacra Halle van Mout
Kraet Kunje van Hoppe
Peuselaer van Koozn van Water

De Dirschers vangen.

Wacht Schelvisch Snoek
Salut Kabbelhou Paling
Elt Steur Ael
Schol

Schollen	Spiering	Dachreel
Botten	Boniter	Snepen
Karper	Vliegende-visch	Walvis
Barck	Bryn-bisch	Doratus
Braessen	Conyn	Mosfelen
Bien	Haenen	Gesteren
Bliet	Af-haenen	Kreeften
Louwe	Speer-haeken	Krabben
Doorn	Doonen	Garnael

De Vogelaar stelt zyn Net na de

Plakkers	Kieken-deben	Kiebiten
Kranen	Kabena	Pachtgale
Gansen	Exeren	Muschen
Eynden	Meylen	Vinken
Pingels	Speuyen	Duyven
Opellets	Quackelst	Papegayen
Putoren	Kaekoeks	Swaluwen

De Schippers varen met

Scheepen	Benden	Prilaffet
Schuyten	Bulcken	Galien
Karvels	Pleuten	Dierboots

De Smit spreekt van

Wier	Speer-haemet	Waes-ballen
Holen	Hamer	Hout-beytel
Wentkeelt	Langen	Deurslagen

De Schoen-maker maakt

Schoenen	Stebels	met Pilt
Munten	van Leer	met Garay
Pantoffelen	van Hoek	met Bozsefen
Leersen	met Hars	

Dem

Den Vleesch-houtwer slagt en slaet

Ossen	Varcken	Hamelen
Koennen	Blijgen	Lammeren
Kalveren	Schape	Geiten
Paerden	Hammen	Ouen.

Den Jager jaegt

Herten	Beeren	Stieren
Hindern	Schape	Buffels
Hasen	Luyvaerts	Esels
Konijnen	Panters	Stinnen
Dossen	Cijgers	Apen
Wolven	Eenhornen	Meer-katten
Wolven	Inkhoppen	Oters

De Dettewarier Verkoop

Boter	Mostaert	Azijen	Keape
Kaese	Eieren	Zout	Watten
Suiker	Wijn	Kaese	Wannen

De Kramers loopen met

Maesen	Schepen	Lint	Ringen
Bestelen	Aelben	Liedjes	
Riemen	Koelbedden	Antianachen	
Wantschoenen	Goffen	Wentreckers	
Kammen	Spiegels	Willen	

De Linne-naepster maekt

Dembben	Reus-boeken	Slaep-lakens
Kragen	Doek-huizen	Servetten
Tobben	Mutsen	Cafel-lakens
Hals-boeken	Bandelkens	Doberette

Tot den Laken-verkoopers is Laken van verschenden Verden/ te weten:

Wit	Swart	Koat	Geel
-----	-------	------	------

Alſſer Scholieren ziju (Gude of Jonge) die de
Hooft-letters niet wel maken en kenden/ die zal men
in Papier ſchryben eenige van deze volgende A/ B/
C. 300 letteren/ die gemeene Letteren/ de Capitalen/
ende ook met wullen/ al t ſamen.

Adam/ Bathazar/ Chriſtiæn/ Dabit/ Ezechiel/
Felex/ Gabriel/ Hieronimus/ Jacobus/ Mattheus/
Lucas/ Melchior/ Pirobemus/ Octaviaen/ Philips/
Quintiliaen/ Raufobius/ Salomon/ Cubin/ Meias/
Wilhem/ Fenophon/ Hodoruſ/ Zenobiuſ.

Abraham/ Bartholomeuſ/ Crispijn/ Vanleſ/ Eui-
phanuſ/ Fredrik/ Gererorius/ Hilarius/ Johannes/
Marolus/ Ludoluenſ/ Mattheuſ/ Meandre/ Otto/
Petruſ/ Cuiruſ/ Roſſeriuſ/ Samion/ Theophraſtuſ/
Urbanuſ/ Wendelaus/ Ferreſ/ Hocrates/ Zenon.

Adriaen/ Bernard/ Cornells/ Diderik/ Ewert/
Frang/ Godart/ Hartman/ Jores/ Kommer/ Lini-
hzept/ Melis/ Nicolaes/ Oſert/ Pauluſ/ Godeſch/ /
Gombzept/ Simon/ Chonias/ Valentijn/ Walter/
Faytes/ Wac/ Zacheuſ.

Ambroſiuſ/ Boudewijn/ Cleophaſ/ Demosthe-
neſ/ Eusebiuſ/ Flores/ Godehzept/ Hugo/ Julius/
Hilianiſ/ Lebnuſ/ Melmuſ/ Ricanor/ Oſier/
Pontiaen/ Quillaen/ Goelant/ Sebantiæn/ The-
doruſ/ Valeriuſ/ Wybranduſ/ Fenocrateſ/ He-
brant/ Zehedeuſ.

Ariſtoteleſ/ Benedictuſ/ Clement/ Diogenes/
Craſiuſ/ Fortunatuſ/ Gerarduſ/ Hubertuſ/ Jo-
ſephuſ/ Pythagoras/ Quintianuſ/ Remionduſ/
Socrates/ Tertullianuſ/ Vergiliuſ/ Willebrorduſ/
Valberiuſ/ Upericuſ/ Zacharias.

Dioutven Pamen.

Apollonia/ Barbara/ Catharina/ Diandra/ Elia-
beth.

Beth / Fabiana / Gertruyt / Helent / Justina / Kristi-
na / Leonora / Margriete / Piobe / Oda / Petronella /
Quintina / Rebecca / Sandzjn / Celia / Veronica /
Waldamia / Fantippe / Wylhoulta / Zilpa.

Verklaring van diverse so. Latijnsche als
Francoische Woorden en Cermen / die de
Practijck dagelijks gebruiken.

A Bälneren, verbenne.
Abbrivieren, verkorten.
Aboleren, te niet doen.
Abortiv, een Dagt / die dood ter werelt komt.
Absenteren, verlossen houden.
Absolveren, ontsien / volennde.
Absoluyt, ontfangen / volenndige.
Abuseren, misbruyken. Abays, misbruyk.
Acceptatie, een manier van bekenntnisse.
Accepteren, tot zinnen bouwele kenbaerden.
Accessoir, een zake die mit andere suukt.
Access, toegang.
Accesseurs, neker de Mannen die de Volnisse van
den ontleerden rechtet raken.
Accommoderen, profitelijck of behulpig wesen.
Accommodatie, behulpsaemheit.
Accorderen, vereenigen / over een komen.
Accordatie, over een kominge.
Accuseren, beschuldigen / kentsigen.
Acte, eenig gedaen werk / vonnisse / &c.
Actie, 't recht 't welck men ergens toe heeft.
Accumeleren, by een vergaderen.
Accumulatie, vergaderinge.
Adherideren, Gheberen erben.
Adjuncten, by geborgde Personen.

Adjudiceren, toeluyfen / aentuffen.
 Adjudicatie, toewijninge / aentuffinge.
 Administreren, bedienen doen.
 Admitteren, toelaten.
 Adopteren, ymante booz zijn engen kint aenneme.
 Advanceren, bozderen. Advers, tegenpartye.
 Adverteren, waerschouwinge.
 Advertissement, waerschouwinge.
 Advoceren, toorgeven / ymantz woort doen.
 Advocact, boozpraek.
 Advoyeren, vestigen / van waerden houden.
 Advys, veraden / goetduncken.
 Affirmeren, sekeren / toefeggen.
 Ageren, veynen / in fient handelen.
 Aggreeren, behagen / te danken hebben.
 Aggreatie, behagen / aengenaeemheyt.
 Allegeren, verlichten / ontlaken / boozbedrogen /
 ofte in roeben by brengen.
 Alereeren, lippen / bedingen.
 Altereatie, fuyninge / bedingingen.
 Alieneren, bezuemen.
 Amphibologie, eenige donkere reden / of twijfelag.
 Amplieren, vermeerren. Ample, huyt / vreet.
 Annex, by gevoegt.
 Antecessieur, booz-gaenger / booz-zaet.
 Animeren, moet geven.
 Anticipereren, te vooren komen / verassen.
 Apparcutie, beghintfel.
 Appelleren, provoceren, weder-roepen / her-
 nemen / weder verfoeken.
 Appensement, dag van veraden. (verloren.)
 Appliceren, ten propooste brengen / om defaken te
 Appointeneren, overkoomen / dag-baerden.
 Appointement, overkominge / uittinge.

Ap-

Apprehenderen, vast houden / vangen / aantasten.
 Approberen, van haerte honden / Apt, nut / bequaem.
 Arbiters, segts-lieden / sijn-mannen.
 Arbitrale uytprake, het goet binden van de sijn-
 mannen of segts-lieden.
 Arrable, banten propooste / niet dienende.
 Arres, wellekom-reit / goets-penning.
 Arremonten, sijn-bekent daer t'proces op begost is.
 Arrest, volcks-ten Oversten-vooghter geweest /
 daer sijn niet mag avelken.
 Arresteren, vast houden / in bedrustig houden.
 Articulen, het seggen na bereyde gelegenheit van
 der saken / of van lit tot lit.
 Assigneren, betoffen. Assignatie, beschuyfinge.
 Assise, ding-dagen / sit-dagen.
 Adstringeren, bedwingen.
 Assomeren, toe-nemen / by-nemen.
 Atroce, wrede-liden / wrede-liden.
 Atiëdiöse, verheerlijken.
 Attentant, inre-begroot / verueten de b'g'g'latie
 Attesteren, tungen / toekent.
 Attribueren, toekennen / toegaven.
 Authentiseren, vermerkelyk / kerstig maken.
 Autentyk, magtig.
 Aucteur, veraretter / maken.
 Auctoriseren, magtig maken.
 Auctoriteyt, machthout / aachsterkheit.
 Auditie, toehoornig. Auditeur, toehoorder.
 Bailju, Vooght / of t'geerder van heerlyke goeden.
 Baptiseren, naem-gaen / doopen.
 Baroen, Groot Ruiter Heere.
 Beneficie, weldaet / voordeel.

Bigame,

Digame, die twee hant-broutken gehad heeft /
 ofte een Weduwe hertrouwt heeft.
 Blasphemeren, lasteren / schande na spreken.
 Brevet, een Kolliek of Briefken.
 Breviteyt, kortheyt.
 Bulle, eenen Brief.
 Callampieren, balcheyt bedrijven / ofte naor seggen.
 Capittel, een heerechiken / of begripchiken.
 Cassubject, materie daer kwestie om is.
 Casseren, te niet te maken.
 Caveren, wagen / behouden.
 Cavilleren, schimpen / spotten.
 Cavillarie, spot. Causesen, veroorzaken.
 Cautie, voorzigt.
 Cautionaris, die borge blijft.
 Cederen, zijn recht aen een anderen overgeven.
 Cessie, overgelyng van goederen.
 Cedulle, hand-schryft / hand-cedullen.
 Certificeren, verklaren hoorde waerheyt.
 Civile saken, daer lijf nog bloet aen hangt.
 Civile Regteren, werelike Regteren.
 Circumstantie, gelegentheyt van de sake.
 Citeren, dagen / in hant-batrelken.
 Claudefline, hemelijken.
 Clause, eenig begrip van materie.
 Codicil, uiterste wille sonder erlinge of ont-erlinge.
 Cognitie, kennis / oordeelinge.
 Collaterael, die van de zijden bestaat.
 Collationeren, tegen het principael ofte tegen een
 ander vergelijken.
 Collecteren, by een vergaderen.
 Collusie, hemelijken verstant / bedrog.
 Commineren, dreigen.
 Com-

Committeren, niemant te wech stellen / vofc mis-
doen / sonbigen.

Committerus, Beseuen van bevelen.

Commotie, oploop onder de Gemeente.

Communiceren, mede-deelen / t'samen-spreken.

Compareren, verschoonen / vertoonen.

Comparat, als yemant vena anderente Rechte be-
trekt / ende deselve niet en compareert / dan

verlijcht de gedaegde onschuld van den Dobe /

ende condeinatie van de kosten van hem ge-
daen ten laste van den aenlegger.

Compelleren, dwingen.

Compenseren, vergelben / v'een schult / schade /
bonnisse of onkosten tegen v'andere vergelij-
ken ofte setten.

Competeren, aenigarn / toebehooren.

Competenten Rechter, behoortlijc Rechter.

Complicent, mede-pleger.

Comprehenderen, v'enghepen / v'astern.

Componeren, metter minnen v'beskionen.

Compromitteren, hem gebrogen tot het seggen
van sijn oordeel.

Compellorium, bedwang-breuen.

Concederen, verlenen / gauen / geben / toelaten.

Concerneren, aengarn / aenffen.

Continueren, duren / ofte t'samen voegen.

Concluderen, t'samen desake in Rechte besluten /

verzoeken / v'v' Rechte aanspreken.

Concurreren, toebehooren / mede-deelen.

Condemneren, doemen / verwijfen.

Conditioneren, bespreken.

Confereren, t'samen dragen / of sluyten.

Confessie, bekentnisse. Confirmeren, bevestigen.

Confisqueren, v'v' anderen verbeuren / maken.

Conformeren, vergelijken.

Coniureren, door de vingers en / gebouwen
Copiëren, dubbelt maken / overtuigend maken.
Copuleren, vergaderen. **Conquellieren**, verhoogen.
Consequent, verholg.
Conserveren, bewaren / beschutten.
Considereren, aen sien / aenmercken.
Consigneren, het nemant bewijzen / of in handen
 te stellen / als pand door schijft.
Conspireren, quaet opset tegen zijn Overste maken.
Constituëren, magtig maken / ymant in zijn stede
 stellen / om iet te doen / of te verholgen.
Consulteren, raden / raodslagen.
Contemplatie, opmerken.
Contenteren, rusch maken.
Contenteren, te vreden stellen.
Contentieuse saken, twistige saken.
Contesteren, beroepen.
Continuëren, volherden / zijn voorsiel verholgen.
Continuatie, hoedinge van eenige dingen / waerom /
 waerom agterholgen.
Contradiceren, tegen seggen.
Contraheren, tegen een ander het aengien.
Contract, hoedmenbaten.
Contract anteyprisel, houvolckliche voedbruden.
Contrarie, tegen of wederspannig.
Contraveniëren, tegen houen / tegen doen.
Contribuëren, mede geben.
Contumaceren, in recht verstaet woerden die men
 niet en compareert / ofte wederspannig halt
 van te houwen.
Contumax, verstaet / wederspannig.
Compereren, samen werken.
Compuloren, hi een vergaderen.
Correspondeeren, over een houen.
Correboreren, versterken.

Corrueren, verballen / r'amen vallen.
 Corrupteren, bederven / iemand met giften verley-
 den / verblinden / om tot zijn vermette te komen.
 Crediteur, die uitleent aen een ander die ten agter is
 Credit, uytstaende schuld.
 Crime, daer lijf of lid aenhangt / misdact.
 Culperen, beschuldigen.
 Inculperen, idem.
 Cumulatio, hoopinge of vermeerlinge.
 Curateur, wambroos / Coesienber / of hegeerder
 van Weesen goederen.
 Damperen, boemen. Datum, tijd.
 Dehateren, vijanden. Debiliteyt, krankheyt.
 Debiten, schuldenaer.
 Debitresse, schuldenaresse. Debit, schuld.
 Decideren, besligten / ten eynde brengen.
 Decipieren, bedriegen.
 Declareren, verklaren.
 Declineren, af gaen / van den senten scheyden
 daer men hoer betrachten is.
 Decreet, een gebot / bekenentisse / voornemen.
 Deduceren, verklaren / te kennen geuen / bewijzen.
 Defailleren, in gebreken vallen.
 Default, gebrek / als men in sieghe ten bescheyden
 dagen niet en komt.
 Defectief, gebrekeghyk. Defenderen, beschermen.
 Defereren, hem erens toe verdragen / of ter eere
 geuen.
 Desfloreren, schoffieren / verkrachten / maegden of
 vrouwen van hare maegdom ofte eere ontsetten.
 Defrauderen, bedriegen.
 Delibereren, versluagen / beraden / bedenken.
 Delinquere, misdoen. Delict, misdact.

De-

Dependieren, afhaken.
 Deponeren, tuiden / in t'recht verklaren / afleggen /
 niemand zyn geld in betruydinge gebruyck
 Deposicte, getuygenisse.
 Depost, afgelegd of overgegeven gelt.
 Deligneren, betuygen.
 Desadvoyeren, af gaen / van geender wercken
 houden.
 Desert, d'appellatie die binnen behoortlike tijd niet
 vervolgd en is.
 Desisteren, afsaten / ophouden.
 Detenderen, detineren, onthouden.
 Devolveren, toe komen of uut de gewoonte haalen.
 Dictura, vonnisse / of d'uitspraak van den selven.
 Dicteren, boozleise / ofte seggen t'genegemant schijft.
 Diffameren, schande maer seggen.
 Differeren, verschillen / uutstellen.
 Different, gescht / verschil.
 Difficulteyt, swarighent / verschill.
 Diffensoren, scheyden / eendeln / verklaren.
 Diffiditief, eendelijken.
 Deloy, uutstel. Dileveren, uutstellen.
 Dilatoire, exceptie, alsm' de sake socht uut te stellen.
 Diligenteren, beheersstigen.
 Diminutie, verminderinge.
 Diminuieren, verminderen / breken / eersontime van
 kosten in recht gedaen verminderen.
 Directelyken, rechtelijken.
 Discretie, verstandighent.
 Disponeren, beschikken / stellen.
 Dispositie, eenne ordentelike beschikkinge of stellinge.
 Dissimulatie, geveynstheit.
 Distraheren, afrekken / verbzenden.
 Distribuieren, uitdeelen.

Divers,

Divers, verscheiden, Diversiteyt, verscheidenheit.

Diverteren, verkeren / of keeren.

Divorcie, scheidinge des Houweijks.

Divulgeren, verzeppen onder de Gemeente.

Diceren, leeren doen blijven.

Domicilie, woon-plaetse.

Domicilie kiezen, plaetse kiezen als men nergens
huys en hout.

Six Domicilie houden, huys-vast of stede-vast bli-
ven wonen.

Donatie, giften / vry overgevinge / als men het
voor enigen over geeft.

Donatie causa mortis, gifte die men in 't dood-bedde
doet voor Notaris.

Doneren, begifstigen / begaben.

Dote, Houtijks goet.

Dubiteren, dubben / twijfelen.

Duël, kamp / twee-strijt / twee-gevegt / twee-kamp.

Dupliceren, dubbelezen, Durabel, duersaem.

Ederen, uytgeven / openbaren.

Edicie, uytgevinge.

Edict, generael Gebod.

Edificie, bouwinge / timmeringe.

Effaceren, uyt doen.

Effectuëren, de saken met de werken volbrengen.

Effect, 't gene zoo volbragt is / uytgang des werks.

Egael, gelijk.

Emanciperen, pemanden zijn zelfs Doodt maken /
gelijk den Vader den Sone maekt.

Emenderen, beteren.

Eminent, verheben / uytstekende.

Emolumenten, profijten baren / uytten of gewin-
dat men van den arbejd of dienst krijgt.

E

Emtie,

Emtie, hoopinge.

Emunit exempt, uitgenomen bzn.

Entrainte, gebzaken sekerheit / of misbruik regt.

Enorm, icelijck / ongeleijck.

Enquete, ondersoek / getuigenisse.

Equipolleren, gelijcken.

Equiteyt, gerechtigheit. Ergeren, ontrenten.

Erreur; doolinge. Escanderen, onteere.

Estimeren, waerden of agten.

Evident, Gado schynelijcken / klaerlijcken.

Examineren, onderzagen / ondersoeken.

Excipiëren, uitsonderen / getuigenisse. Lacheren, uitnemen.

Exceptie, uitneminge.

Excluderen, uytfluten. Exclus, uitgefloten.

Excommuniceren, bannen. Excommunicatie, ban.

Excusatie, ontschuldige.

Executeren, nemmen tot volvoeringe van het
getuigenisse.

Exempt, uyt / uitgenomen.

Exerceren, bedienen / oefenen / handel.

Exhereren, onterven. Exhideren, overgeven.

Extimeren, schatten / agten.

Expedient, gehoeglijk / passijtelijk.

Expedirie, het einde van den werke.

Expense, koste.

Expireren, verckijuen / overgaen / einden.

Exploiteren, ondersoeken / een sake volbrengen.

Expurgeren, reynigen / sunderen / watschuldigen.

Expurgatie, ontschuldige.

Expres, uytdrukkelijck / merckelijcken.

Extenderen, uyt trecken / in de linge setten.

Extraheren, uyt-trekken / uytstellen.

Extract, r geest uytgetrokken is / Coppe.

Extraor.

Extraordinaris, dat. buiten der settingen of ge-
meenen regel ofte gewoonte geschiet.

F.

Fabriceren, maken / verficien.
Facilycque, doemelijken / hogelijken.
Facteur, die de saken hoor een ander drijft.
Faculteyt, magt / vermogelijckheit.
Fatalia, ding-dagen. Faveur, gunste.
Fauteur, jonst-brager / een mede-pleger.
Feyten, schaffture in handen t gene men wil betouen
Fiscael, die de Heeren regt ofte schat bewaren / ofte
hoorstaen / als Advocaet of Procureur Fiscael.
Fidejussieur, bozge.
Fortificeren, sterck maken.
Frauda, bedrog. Frauderen, bedriegen.
Frvol, onnut.
Fructueux, brugtbaer. Infructieux, onbrugtbaer.
Frustre, te vergeefs. Frustreren, bedriegen.
Fugitief, geulden / bangquerte.
Fulmineren, bliken / uitschijnig worden.
Funderen, beginnen / stellen ofte bevestigen.
Fondament, de vestinge.
Furieux, outinnige / rasende dol.

G.

Garanderen, onthessen. Garant, waerschap.
Ganderen, verbijde / gecke / och zijn proces winnen.
Genereren, baren / voortbrengen / wijnen.
Generael, geheel beschepende / gemeen.
Glorieren, roemen / verlijden.
Glose, uitlegginge. Graveren, bezwaren.
Gloferen, uitleggen / verklaren.
Graviteyt, aensienlijckheit.
Grossen, in t gene schynen.
Gros, t gene uytter kladdé in t herte gestelt is.

M.

Mabiteren, ittoonen. Habel, bequaem.

Hechte, gevangnisse.

Herederen, in de goederen van yemanten by versterffnisse komen.

Herediteyt, het versterf.

Heresie, ketterye / ongelooke.

Horteren, bermanen.

Humeur, bogtigheyt / eens-gesintheyt / ofte stomeghicheyt.

Hypotequeren, eensig goet ofte pant voor Grente of schuld verbinden.

Hypoteque, alsulke verbintenisse / onderpand.

I.

Ianctantie, hervorminge.

Ignominie, versmaetheyt / schendinge der eeren ofte naemg.

Ignoreren, van de saken niet weten.

Illigitime, ontrou / bastaert / niet wettig.

Imagineren, beghypen in 't herte.

Imiteren, naer volgen.

Impetieren, verwerven / verkriggen.

Impetrant, verwerven.

Importum, lastig / quellen / sonder schaemte yemanden moeyelijh vallen.

Imploreren, verzoepen.

Impoferen, imponeren, op-leggen / te laste leggen.

Impost, instellinge ofte belastinge.

Impugneren, tegen stryden.

Impugnateur, tegen-stryder. Imputeren, wisten.

Inadvertentie, onwetentheyt / als men geen wete ontfangen heeft.

Incident, inballinge / gelijk als partne een ander materie by brengt om de sake te beclimpelen.

Incon-

Inconvenient, ongebal / misbal.
 Incalperen, beschulbigen.
 Incurreren, vallen / gelijk als men in schade valt.
 Indemneren, onthieven.
 Indispositie, siekte ofte ongeschiktheid.
 Induceren, in lepen / wijs maken.
 Inept, onbequaem / niet dienende.
 Infaem, eerloos.
 Infringeren, breeken te niet te doen.
 Infracteur, inbreeken / overtreder.
 Infructueux, onvruchtbaar.
 Ingratitue, ondankbaerheit.
 Injuriëren, lasteren / schande / on-eere / naer seggen.
 Injurie, schanden / on-eere / schafficigheid.
 Innoveren, vernieuwen / of weder beginsten.
 Inpertinent, onbehoorlijk / ten propooste niet dienende.
 Infereren, invoegen / tusschen stellen / byvoegen.
 Inspecteren, insien / beschouwen.
 Inspectie oculaire, oogschijnlijke / besigtiging.
 Insinuëren, de wrete doen.
 Insolidum, gantschelijk / of bysondere.
 Insolvent, die niet betalen kan.
 Instituëren, instellen gelijk als men niemant zijn
 Erfgenaem maakt.
 Instantie, beghinsel. Instruëren, ondertuissen.
 Instructie, ondertuissinge / leeringe. Creedschap.
 Instrument, tung / werktung / handel-tung / ge-
 Intendit, de principale meyninge van den eysscher.
 Intencie, meyninge.
 Intenteren, versoeken / aenleggen / beginnen.
 Interdiceren, verbieden.
 Interest, schade / agterdeel.
 Intimeren, ontbieden / aenkundinge.

Geinlimeerde, de Partij die niet geappelleert en heeft / maer t' Donnisse gewonnen heeft.

Interineren, van werken te doen houden / t' gene men vermozen heeft.

Interloqueren, tusschen sprekien.

Interrumperen, yet by spreken / daer men de sake in de veragert / of hoed stil staen.

Interrupt, afgebroken.

Intervenieren, hoer niemand de sacht aenbaerden / ofte hem het proces aendzen.

Invaderen, aenbaren / invallen / aeyranden.

Inventariseren, beschrijven / gelijc als men eenige goederen / huysraet ofte yet anders beschrijft.

Invoceren, aenroepen.

Involveren, inwentelen.

Involutie, inwentelinge / bestruffinge.

Itereren, herbatten / herhalen.

Iterative, wederom op een nieuwe.

Judiceren, wijzen / oordeelen.

Judicature, vonnis / rechtspleging.

Juratorie, by Eede.

Cautie Juratoir, Borg-togt by Eede belooven / het gelijcde te voldoen / ende zyn Persoon en Goederen niet absenteren of verzuenden.

Jurisdicte, gerechtigheit ofte magt.

Jurist, een rechts-geleerden.

Justicier, Schout / Gerechts-dienaren / Weshaender.

Justificatie, rechtvaardigmakinge / rechtvaardiging.

Lamenteren, kermen / jammeren / inter-klagen.

Latireren, schuylen / ergens secretelijc zyn.

Lauderen, looven / prijzen.

Legact, een ontgesonden Bode met hebel / ofte het gene by Testament ofte unterste wille weg of tot Erbe gegeven wort. Le-

Legataris, die wat by Testamente gegeven wort
ofte dien gemaeckte goeden bevolen zijn.

Legateren, het by Testament weg geben.

Legateur, die het weg gemaeckte uitrigtet.

Lederen, schaden / quetsen.

Læsie Majestatis, ofte Crime læsie Majestatis, mis-
daet tegen de Majesteyt.

Læsie, quetsinge / misdæet.

Legitime portie, wettige gedeelte / kinders gedeelte.

Ligitimatie, wettig makinge.

Legitimeren, wettig maken.

Libel, geschift / spot-reden / ook een libel van aen-
sprake / antwoorden / replicke / dupliche / tri-
pliche / quadrupliche / adbertheimend / senten /
kosten / diminutien / byleven ofte andere.

Liberael, milde.

Libereren, verlossen.

Libre, los / wv.

Licentiaet, Meester in de Rechten / of toegelaten in
de Rechten.

Limiten, palen / erf-palen.

Linie, rigt-snoet ofte in regtet zijden bestandinge.

Liquideren, ten eynde brengen / een rekeninge
essen maken / sluiten.

Litigieren, twist hebben / ofte proces hebben.

Lites contestacie, beroepinge die partnen van bey-
de de zijden in rechten doen.

Lites contesteren, van beyde zijde in regte beroepen.

Lites pendentie, den twist of t veruolgh van het pro-

Locatie, hueringe / verhueringe. (ceg.)

Loclupeteren, magtig maken / rijk maken / ver-
hoogen / vermeerderen.

M.

Machineren, quaet tegen een ander versieren.

Maintineren, houden / bevestigen.
 Mandaet, bevel / beveling.
 Manivesteren, openbaren. Manifest, openbaer.
 Manuael, Hand-boek / Reegster.
 Matternen, moede maken.
 Maxime, het principaelste point / gebzupst.
 Memorie, gedenckenisse.
 Mentie maken, vermelden.
 Misede fait, hand-stellinge van Geyte.
 Miserabel, hatijbig / jammerlijck.
 Miseric, hatijbigheyt.
 Missive, eenen Zend-brief.
 Multipliceren, vermengbulsdigen / vermeerderen.
 Mixte, gemengde sake.
 Meubilen, roerende goederen.
 Molesteren, quellen.
 Monopolie, oploop of munteryen die de koop-
 den doen / van hunne goederen vooz een geset-
 ten prijs / en niet minder / dan zo onder mal-
 handeren beslooten hebben te verkoopen.
 Motief, beweegsel / beweeg-reken.
 Mulsteren, straffen.
 Munciperen, Wozger recht.
 Muniëren, bewaren / beschermen.
 Munimenten, beschent / dieneude tot bescherming
 van nemants recht.
 Murmureren, knozren / wozen.
 Mutilatie, verminkinge van eenige leden.

N.

Namptiseren, opleggen / verschieten / gelijck men
 by probisie ende onder cautie ernige sommen
 ofte goederen op of voozt hzeugt.
 Nampt ofte Namptissemont, 't gene alsoo opge-
 hzeugt wozt.

Nar-

Narreren, verklaeren / vertellen.
 Necessiteren, noodigen.
 Necessiteyt, nood / gebzeft. Ewaag.
 Negatief, 't gene men vooz leugentagtig ontkeunen
 Negotiëren, beschicken. Negligent, onagtsaem.
 Negligentie, onagtsaemheyt.
 Neuter, nog d'een nog d'ander.
 Neutraliteyt, onzijdigheyt.
 Nihilpenderen, versmaden / vooz niet agten.
 Notaris, een Schryver die der menschen handelin-
 gen ter toekomende gedruckte schryft.
 Noteren, opschryben ter bewaernisse.
 Notitie, opschrybinge / kennisse.
 Notulle, 't schryft by de Notaris geschreven.
 Nul, van geender waerden / niet.
 Nulliteyt, 't geue niet met allen te bedieben heeft.
 O.
 Obediëren, onderdanig wesen.
 Obligeren, verbinden.
 Obligatie, verbintenissen / sijnzamen ontrent eenen
 contract ofte schuld.
 Obscur, donker. Observeren, onderhouden.
 Obsteren, letten / verhinderen.
 Obtineren, verwerven / verkrijgen.
 Obviniëren, te gemaet stouwen / verhoeden.
 Objiciëren, letten / voozwerpen om te beletten.
 Occasioneren, veroorzaken.
 Occasie, oorzaak.
 Occuperen, in-nemen / ontleiden.
 Ostroyeren, toelaten / gunnen / consenteren.
 Ostroy, toe-latinge.
 Obmitteren, agter-laten / verjinnen.
 Ommissie, vergetelijckheyt / verjuyntheyt.
 Opereren, werken.

Operatie, sragt/ werkinge.
Opmeren, meynen.
Opinie, 't goet duncken/ ofte menninge.
Opponeren, verweeren/ tegenstellen.
Oppositie, verweeringe/ tegenstellinge.
Oppresseren, verbzucken. Oppressie, verbzuckinge.
Optie, keure/ keuringe.
Ordineren, beschicken/ bestellen.
Ordinaris Regter, is den Regter daer men voer
verhoort om in rechte betrocken te worden.
Competenten Regter, idem.

Ostenteren, toonen.

P.

Pandecta, een boek dat alderley dinghen in 't gemeen
begrijpt ofte inhoudt/ gelijk 't boek Digestorum.
Partialiteyt, partyschap/ onnuttigheyt.
Patent, opentlijk/ blyfschijk.
Patenten, open brieven.
Particida of Paraicida, die Vader/ Moeder/
Broeder/ Suster/ ofte iemand van zyn
bloede gebode heeft.
Patriciperen, mede deelen. Particulier, bysondere.
Pensionaris, een huerder of loontreckent waetsman.
Peremptoir, dat de sake heel te niet doen.
Perfect, volkomen. Permitteren, toe laten.
Permitteren, verhandelen/ wisselen.
Perpetreren, quaet doen.
Perpetuëlyken, eeuwiglijken.
Persevereren, volstantig blyuen.
Personeel, dat elken mensche eygentlijk aengaet.
Pertinent, behoortlijken. Perturberen, verstooren.
Peritoure Actie, een salte die in den grond geinten.
Pervers, verkeert. (teert wort.)
Politie, 't gemeen sads recht of insettinge van seuen.

Pon-

Ponderen, wegen/ overwegen/ besikmen/ schatten.
 Portie, deel. Legitime portie, het uig kind's gedeelte.
 Poseren, zijn zaken by Articulen stellen.
 Positief, settelijc/ 't geene men beschoot te setten /
 ofte weerdig is gestelt te worden.
 Possederen, besitten.
 Posthumes ofte Postmis, een kind dat na de dood
 van zijnen Vader geboren is.
 Postponeren, naer stellen / agter stellen.
 Postuleren, begeren / in regte eyschen / verholgen.
 Postremo, ten lesten.
 Practiseren, in regte handelen.
 Practisjns, in regte handelaers / als Advocaten /
 Procureurs / ende diergelijcke.
 Practycque, handelinge ofte oeffeninge in regte.
 Precacere, verhoede.
 Precedent, voorgaende.
 Percideren, beletten. Preciste, beletsel.
 Precysen tyd, besetten tyd.
 Precieux, kostelijc.
 Predecesseur, Voorfate.
 Preëminentie, hoogheit te boven ganinge.
 Preferentie, voordeel.
 Prefigeren, afscheyden / dat stellen.
 Prefix, dat beschenden is.
 Prejudicoren, verschadigen / agter deel doen.
 Prejudicyf, schade / agterdeel / letsel.
 Prémature, te vroeg / vuyten tijds.
 Premittieren, voor bedekken.
 Remitteren, voor senden.
 Prerogatief, voordeel / voorrecht.
 Prescriberen, voorschrijven / bevelen.
 Presumeren, vermoeden / voor hem nemen.
 Pretenderen, eyschen.

Pre.

Preteriren, voor by gaen.
 Pretext, wissel/ schijncl.
 Preveniëren, verrasschen.
 Priseren, de waerde seggen.
 Privoren, ontnemen/ ontfetten/ berooven.
 Privilegie, een bysonder behulpelijck Recht.
 Proderen, beproeven/ betuyssen.
 Procederen, af komen/ in Rechten handelen of
 voortbaren.
 Proclameren, uit-roepen/ voort-roepen.
 Procreatie, teeling/ voort-teeling/ baring.
 Procureren, besorgen/ vervolgen/ beneerstigen.
 Procureur, die de sake besorgt.
 Procuratie, besorginge ofte het bescheyt dat de No-
 taris daer toe maekt.
 Procuratie ad lites, om 't Proces te vervolgen.
 Procuratie ad negotia, om eenige sake te beschikken.
 Prodigeren, door-bringen/ verdoen/ verquisten.
 Prodigue, quist-goet.
 Produceren, by-bringen/ getuygen/ leyden.
 Prohiberen, verbidden. Projiciëren, door-werpen.
 Prolix, lang/ breeet/ wigt.
 Prolongeren, verlengen.
 Promoveren, voorbereiden/ vermanden voor eenen
 anderen ergens toe helpen.
 Pronunciëren, uitspreken/ Dommis geven.
 Prophaneren, zenige kercken ofte Tempels beder-
 ven ofte schatdallieren.
 Proportioneren, vergelijken.
 Proposeren, voornemen/ voorstellen/ of laten dinken.
 Prorogeren, uytstellen/ verlengen.
 Prorogatie, vertenginge.
 Proprietaris, Eigenaer/ Heere van goederen.
 Propriëteyt, eigenschap.

Pro-

Proscribberen, versenden/beragte/ofte openbaerlijken verhoemen.

Prosequeren, geduriglijken herholgen.

Protegeren, beschermen/ behoeden.

Protexie, bescherminge. **Protector**, beschermmer.

Protesteren, openbaerlijken betuygen/ beroepen
hoor recht.

Protocol, betwoon-boek/ daer men net van te
vooren inne schrijft ofte op-tekent.

Provoceren, ont eyschen/ verwecten/appelleren.

Publiceren, openbaren/ verkondigen.

Publicq, openbaer. **Purge**, ontschuldige.

Purgeren, ontschuldigen/ reynigen.

Purificeren, reyn maken/ Purificatie, reyn makinge.

Q.

Qualificeren, hoedanig maken.

Qualificatie, hoedanig makinge.

Qualiteyt, hoedanigheit/ gedaente/ aenhang/
ofte gelegentheit.

Quantimioris, een Actie die geintenteert word
als net te veel gekogt is/ of hoeden te werden
by dewelcke men versoekt restitutie van de
penningen daer voor gegeven/ met presen-
tatie van 't gekogte goet te restituieren.

Quanti plurimi, daer by versoekt men soo veel meer
als gebonden sal worden hem te komen.

Quantiteyt, groothent.

Quarte, vierde deel.

Querelle, strackeel.

Questie, een vrage/ geschil.

Quiteren, gunt-schelden.

Quitantie, gunt-schelden.

Quohier, of Cohier, eenig kreenen-boek.

Quote, deel. **Quoteren**, arutekenen/ tellen.

Que.

Quotieren, schatten. Quotificatie, schijnfinge.

R.

Radere, uytſchakelen. Rafure, uytſchakeling.

Rappelleren, weder-roepen.

Rapportereren, over-bringen.

Rapport, aenbreuing / overbrago / beſcheit.

Rapt, ſchaking / roof.

Rare, vaſt / ſcher / ſtijf / gelegentheit.

Ratificeren, van waerden houden.

Reveliffement, onderlinge maktinge tuffchen Man
ende Wif.

Recapitulieren, in 't kortte vertellen ofte bevrechten
het geene eens gedaen is.

Recapitulatie, vertellinge in 't kortte van het voorge-
gaende.

Recepte, eenen ontfang.

Reciprocq, wederkeringe / van daer 't gelouen is.

Recreantie, 't behuyl van de ſalou ofte goebedart
queſtie om is / ſoo lange 't proces duert.

Reconcilieren, verſoenen. (verweerdete.

Reconvenieren, perip. euffchen wederomme als

Reconvenie, wederom euffchenbe.

Recul, ſiet. Motyf van Regten, een ſchikkinge.

Renigeren, ſtellen / wederom hebben.

Redimeren, loffen / verlaſſen.

Refereren, hem gedragen / verhalen.

Relatie, verhalinge. Reformieren, verbeteren.

Refuceren, wegeren. Refuteren, bedwerpen.

Register, een Caſel daer in men tint alles wat in
het Boek geſchreven ſtaet.

Reintegreren, vernieuwen / wederom in ſtaet ſtellen.

Reitereren, verhalen / herdoen.

Relaxeren, ontlaſten. Releveren, ontjeffen.

Relevement, ofte Reelevement, ontjeffinge.

Re-

Rémedie, behulp

Remitteren, oer maken / quitschelding.

Remis, quitscheldinge.

Remuneren, vergelden.

Renoveren, Renouveléren, vernieuwen.

Renunciëren, verlijden.

Renvoyeren, weder senden.

Repareren, hermaken / schade oprengen.

Representeren, vertoonen / bewijzen.

Reprocheren, getuigenisse wederleggen.

Repromiteren, weder beloven.

Repromissie, weder belofte.

Republyke, 't gemeene wesen / 't gemeen woffyt /
ofte welbaert van de Stad.

Repudiëren, verstoeten / verlaten / af schenden.

Reputeren, agten. Reputatie, agtinge.

Requiteren, begeeren. Requisite, begeerte.

Rescriberen, weder schrijven / antwoorden.

Rescriptie, antwoorde.

Rescinderen, breken / te niet doen.

Reserveren, behouden / onthouden / met benan-
deren bewaren / agterwaerts houden.

Reservatie, onthoudinge / bewaringe.

Resideren, wonen. Residentie, woninge.

Resigneren, verlaten / weder geben / opdragen.

Resignatie, weder gebinge / opdraginge.

Resolveren, ontbinden / sluyten / ofte raken.

Respecteren, aenssen.

Respect, het aenssen ofte onsaekte.

Resisteren, wederspannig zijn.

Resistentie, wederspannigheit.

Responderen, antwoorden.

Restabliseren, wederom in staet stellen.

Restablissement, wederom in staet stellinge.

Reste

Reste, overblijffel.
Restituëren, weder-geuen.
Restitutie, weder-geuinge.
Restringeren, verhangen.
Restrictie, verhangenisse.
Resumeren, hernemen / verhalen.
Resumotie, herneminge / herhalinge.
Retardereren, verhanderen / beletten / veragteren.
Retardatie, veragteringe / beletsel.
Retineren, verhouden / onthouden.
Retracteren, vermaken / wederom verhandelen /
ofte wederroepen.
Retroacte, 't gene naer gedaen ofte lest gedaen is.
Reveleren, ontdecken.
Revideren, herzien. Revisie, herzieninge.
Revoceren, weder-roepen.
Revocatie, weder-roepinge.
Rea, verweerbereffe.
Rejiceren, verworpen.
Rigueur, weetheit / strafheyt.
Rigoureux, weeth / straf.
Ruineren, wederben. Ruine, wederbenisse.

S.

Sacrilegie, kerck-roof / kerck-diefte.
Saisime, heft.
Salaris, dienst-gelt.
Salveren, behouden / beschermen.
Salutatie, bescherminge / groetenisse.
Saluyt, Salighent.
Satisfactie, volhoeninge.
Sauvegarde, 't behoed van den Prince.
Schandaliseren, beschamen / veragteren.
Schandale, Schandalitatie, veragteringe.
Secluderen, blyten sluiten.

Seclusie, bantten sluitinge.
 Secretor, afschenden / heimelijck / verholen.
 Secretaris, die heimelijcke dingen schrijft.
 Seditie, oploop / bevoerte onder de gemeynte tegen
 d'Overgeent.
 Senatus consultus, den oversten Raed.
 Sensible, sijnlijken / geuelijken / verstandelijken.
 Sequestre, afschenden / voor d'een en d'ander.
 Sententien, de gewijde bonnisse.
 Significeren, betekenen / laten beteken.
 Sicaria lex, een wet op de Doofslageren / doofbergs
 en Feijn-graves.
 Simuleren, beynsen / beknipelen.
 Simulatie, beynsinge.
 Singulier, besonder / uytneementlijken.
 Sinisterlyk, looflijck / bedriegelijken. (Nomen)
 Sisteren, stellen / in siegt ymand vertoonen of te doen.
 Situeren, stellen.
 Situatie, gerestentise / staet / gelegentheit ofte
 eygenschap eender plaetsen.
 Solemniseren, diercken / feest-houden.
 Solemnitaten, Hoogheit / Feest.
 Solliciteren, versoeken / aensoeken.
 Sollicitatie, de berouwinge.
 Solvent, ymand die magtin is zijn schulde betalen.
 Solveren, ontbinden / verlossen / betalen / pagen.
 Sommeren, manen / afbozieren.
 Sommatic, maninge. (Woorden)
 Sommare, ofte Sommerlyk, kostelijck / met koste.
 Sorteren, uytsonderen.
 Souverain, Overste / Opperste.
 Specialyken, bysonder.
 Specificeren, in 't bysonder verklaren.
 Speculatie, opmerkinge / bespeuren.

State-

Stateren, doen staen blijue / houde staen / onschorten.

Statueren, instellen / vast setten / wille keuren.

Statuten, instellingen / land wetten.

Stileren, de practijcken ingeben ofte doen verstaen.

Stipuleren, toefeggen / beloben.

Strictelycken, eygentijcken / scherpelijcken / naeu-
welijcken.

Subakterne Registers, zijn Register die ten diffinitie
onder de Magistraten / als die van Waken-
halle / Weeg-kamer ende anderen.

Subject, onderhoopen / grond.

Cas Subject, de materie principael.

Submitteren, ondersetten / ofte hant op het seggen
van anderen gezagen.

Suborneren, heymelijck toe maken / om iemand
te bedriegen. Clinge.

Supbreptie, heymelijcken onbetreuckinge ofte stel-

Supbreptis, valschelijck met bedrog / ofte op ontsaer-
sigis te kennemijcken siet te bedriegen.

Subsidie, hulpe / onderstaet.

Subsisteren, onder staen / a'samen staen.

Substantie, wesentlijckheit / seijts standighyent.

Substituëren, iemand in zijn stede stellen.

Substituyt, die in iemands stede gestelt is.

Substractie, af-treuckinge.

Subvoniëren, te hulpe komen.

Subversie, verstoruyt.

Subverteren, omkeren / vertoersen / vernielen.

Subvirguleren, wederhoeden ofte strepen.

Succederen, in de goederen van iemand naer verster-
fenisse komen.

Successie, versterffenisse / verbaal.

Succumberen, onderloggen / de neberkeeg hebben.

Suffisant, machtig ofte seker genoeg.

Suppe-

Superins, **hoben-zang**.
Suppcederen, **op-houden / laten staen**.
Suppleeren, **volmaken / 't gebreke voldaen**.
Suppliant, **oetmoedige hiddet**.
Suppliane, **versochter / smeslter**.
Suppleceren, **oetmoediglike hiddinge / Requeste**.
Suppliceren, **oetmoediglike hiddet**.
Suppoceren, **onderietten**.
Suranneren, **over laten / verjaren**.
Surrogeren, **in de plaetse vullen**.
Suspenderen, **ophangen / twijfelagtig houden**.
Suspens, **twijfelagtig**.
Suspiceren, **vermoenen**.
Suttineren, **staende houden / drijven / beweren**.
Syndicalen, **Zenn-schaden / gemantigde Bodet**.
Synodael, **kerk-vergaderlike**.
Synode, **Vergadering / Opper-kerken-raed**.

T
Tabellioenen, **Notarissen / ofte openbaere schrybers**.
Tacier, **zuygen / al heugelijken**.
Taxeren, **schatten**.
Teneur, **de inhoud ofte begrip van de reden**.
Tergiversacie, **aerfelig / wyluligt**.
Tergiverseren, **aerfelen / aucter uit heugjen**.
Temeriteyt, **dmarsheit / hermetelheit**.
Termineren, **eynden / beslegten / wten**.
Termyn, **bepaling / gesette tijt**.
Testament, **uyterste wille / verband**.
Testateur, **een Man die Testament maekt**.
Testatrice, **een Vrouw die Testament maekt**.
Testeren, **Testament maken / betuygen**.
Text, **de sin**.
Titule, **opschryft / by-naem / van eer-naem**.
Tolereren, **verdragen**.

Tractaat, begrijp van eenige handel of schrift.
Fracteren, handelen / ofte onderwinden.
Traduceren, translateren; oversetten / van de eene
tale in de anderen setten.
Traductie, translatie, oversettinge.
Tranquilliteyt, stilligheit / gerustheit.
Transactie, overgeving / verdrag.
Transfereren; overdragen / oversetten.
Transformeren, gedaente veranderen / verhoornen.
Transporteren, op-dragen / overleveren.
Tribuyt, Tol / Schattinge.
Triumpheren, Zegen-pralen.
Troubel, beroert / onthaer.
Tumult, oproer / oploop / geraes.
Tuteur, Voogt / Moeder.

V.

Vacantie, ledigheit / Gerechts stilstand.
Vacant, uort / onbedient.
Vagebont, ledig-ganger / land-looper.
Valeudinair, siekelyk / zwak.
Valeur, waerde / prijs.
Valideren, gelien.
Vehement; kragtig / gewelbig.
Venpiceren, hem toe-schrijven / ofte eygenen.
Vendicte, verhoopinge.
Ventileren, overloopen / ramen / onbesligt hangen.
Verbael, vertelling / verhael.
Verbaliseren, mondeling verhalen.
Verificeren, waer-maken.
Veritabel, waeragtig.
Vermiljoen, Berg-root.
Verferen, verkeren / deffenen.
Vexatie, quelling / moerten.
Vexeren, quellen / plagen.

Vice-

Vice-Admirael, onder ~~V~~loot-Heer / onder Zee-
 Oberste.
 Vice-Roy, Onder-Koning.
 Vigeren, kragten hebben / bloenen.
 Vigour, sterkte / kragt / Vyl, slegt / gering.
 Vilpenderen, beragten / versmaden.
 Violeren, verkragten / schenden.
 Violatie, verkragtinge / schendinge.
 Violentie, geweld.
 Visitatie, besoekinge.
 Visiteren, ondersoeken / besigtigen.
 Vituperen, lasteren / beragten / versmaden.
 Vocation, heroeft. Voceren, roepen / heroeft.
 Vociferen, krijten / schreeuwen.
 Volumen, een deel eens ganschen Boeks.
 Volontaire, onwillige / gewillige.
 Vulgair, gemeen / slegt.
 Umbrage, schaduw.
 Unanim, eenmoedig / eendragtig.
 Unieren, vereenigen.
 Univerfieren, algemeen.
 Univerfiteyt, Land-school / Hoog-school.
 Urinael, pis-glas. Ufantie, gebuyk.
 Uferen, gebuyken / verlijten.
 Usurier, waekenaer.
 Usurpateur, besitter tegen recht.
 Usurperen, heft nemen / gebuyken / misbuyken.
 Utiel, nut / voordelig.
 Utiliteyt, nut / nuttigheit.

W.

Waerden, kennis van der waarde geven / be-
 sigtigen.
 Waerschap, waernisse / garant / belofte van ont-
 heffenissen.

Tafel van Multiplicatie.

2	2--4
	3--6
	4--8
	5--10
	6--12
	7--14
	8--16
	9--18
	10--20
	11--22
	12--24

3	3--9
	4--12
	5--15
	6--18
	7--21
	8--24
	9--27
	10--30
	11--33
	12--36

1758.

De tabel multiplicatie / met perfect / onkuntent /
 De tabel multiplicatie / met perfect / onkuntent /

4	4--16
	5--20
	6--24
	7--28
	8--32
	9--36
	10--40
	11--44
	12--48

5	5--25
	6--30
	7--35
	8--40
	9--45
	10--50
	11--55
	12--60

6	6--36
	7--42
	8--48
	9--54
	10--60
	11--66
	12--72

TAFEL van Multiplicatie.

7 { 7--49
8--56
9--63
10--70
11--77
12--84

8 { 8--64
9--72
10--80
11--88
12--96

9 { 9--81
10--90
11--99
12--108

10 { 10--100
11--110
12--120

11 { 11--121
12--132

12 { 12--144

Si tu veux être reprimé & se en l'Arithmétique,
Apprens fermement par cœur la Table Pythagorique.

16 { 2-- 32
3-- 48
4-- 64
5-- 80
6-- 96
7--112
8--128
9--144
10--160
11--176
12--192

24 { 2-- 48
3-- 72
4-- 96
5--120
6--144
7--168
8--192
9--216
10--240
11--264
12--288

C. D. D. D.

Hier

Hier na volgen Sommige Adukeratien die men
 de Scholieren verstandelijck zal leeren op
 en af tellen / zoo dat behoort.

123	4444	56789
456	8080	67890
789	3663	78801
234	7007	55555
567	9966	123456
890	4842	789000
345	8822	654321
078	9009	646634
901	1234	7060504
242	1000	1230321
424	9696	8408018
363	3456	1460644
636	4567	1234567
484	5678	7167777
848	6789	7070707
	4321	7654321
	8888	

4	3	8
9	5	1
2	7	6

Een Jongman is oud 25 Jaren /
 bzage hoe veel dagen hy is ?

25
 13
 75
 25
 325
 4
 1300
 7
 9100

Het School-Gebed.

Gheere! gij die daer zijt des lichts fonteyne/
Wilt onsen geest verlichten / en ons verstaen /
d'Weld van hem zelfs duyster is en onreue /
Verbestigt ons memorie door u sterke hand /
Om wel te onderhouden 't gene in ons hert geplant:
Stropt in ons ulven Geest / die ons maect bequame /
Dat wy uerstighheit toonen om wel te leeren : want
Dan sullen wy toekomen in deugdelijke sime /
En wat leeringe onse herten sal worden aengename /
Geest dat wy die besteden tot uwer eere ;
En soo gij den ootmoedigen belooft eersaacie
Wijshheit / en den hobaerdigen beschaent seere /
Verootmoedigt dan onse herten langs soo meere /
Op dat wy ons onderdanig mogten begeben
Eerst ulre Majesteit / daer na onse Over-heere /
Die ons onderwijst tot een verbaerlijt leuen /
Dat wy ons veruyden ter daugt verheuen /
Tot dat wy onse dagen eynde na u gebieden /
Door Iesum Christum moet het al geschieden.

ORDONNANTIE

Van de Schoolen.

In denersten sullen alle Scholieren des morgens
eer zy ter Schoolen komen / behoorsijlt oorlof
vragen aen Vader ende Moeder / ofte het belieft
datse te Schoolen gaen / en sullen ten langsten voor
aht uren in de Schoole wesen / ten ware hy gelaof-
weerbige reden van onschult.

2. Niemant en sal smorgens van huys na der
Schoo.

Schoolen konen sonder eerste handen en aengesigte
ghewassen te hebben.

3 **E**t Schoole zijnde / sal een yngelijc terstont zyn
lesse leeren / en 't geene hy niet en kan / by een ander
onder-bzagen / al eer hy komt op-seggen.

4 **M**eer men sal beginnen op te seggen / sal men
eerst 't School-gebed op seggen / d'welck doch sal
een van de Censeurs ofte Coesenters / die van
den Meester gestelt zyn.

5 't **G**ebed gedaen zijnde / sal men beginnen op
te seggen / en in 't opsleggen / ofte ook in geschiften
te toonen en salder maer twee by den Meester
mogen staen.

6 **O**pgeseyt hebbende / sal een yngelijken terstont
beginnen te schryven / en anders niet doen soo lange
tot dat zy van den Meester geroepen worden / om
haer geschift te toonen.

7 **N**iemant en sal beginnen te schryven eer hy
opgeseyt heeft / nog ook niet schryven zonder Voor-
schift / en eer hy begint te schryven / sal hy den
datum des Maets en Jaers boven aen stellen / en
geschreven hebbende / sal hy 't selven met zynen
Naem onderteekenen.

8 **E**ken Schryver sal alle Morgen een Penne
by den Meester ofte Onder-meester doen snijden /
ofte repareren eer men begint te schryven.

9 **E**ken Schryver sal hebben vier goede Pen-
nen / en papiers genoeg voor eenen dag / en den
Kloker wel nat met goede zwarten Inkt.

10 **A**lle Schryvers sullen passen en sozg bzagen
om haer Pennen wel te houden / ook haer uiterste
best doen om den Meesters hand excellent en kon-
stig na te schryven.

11 **N**iemant en sal op zyn School-boeken nog
ook

noek op zijne Dooz-dichten / ofte Dooz-schrijften ma-
ken nog schryuen eenige Grillen als Mannekens /
Paerden / katten / Honden of eenige diergelijke
vobberge / ten ware alleenlijk zijnen name: maek
zal veel eer alle vlijt aenbreuden / om deselve sur-
bet en schoon sonder Jult / kladden ofte andere
vunlighent te bewaren.

12 Zoo niemant behouden mozt die te half elf
uren niet oprijent / geschreeben en getoont heeft /
die sal moeten des middaegs in de Schoole bliuen /
zonder te moge t'huys gaen eten / agtervolgens
de Leere Pouti.

13 Niemant en sal sonder Oorlof te vraghen uut
der Schoolen mogen gaen / nog ook 's morgens
ofte 's middaegs daer in komen / sonder behoorzijke
reberentie te doen.

14 Alffer eenige Liedden met eeren ter Schoolen
komen / soo sullen alle de Scholieren wel reberen-
telijck den Doct ligten.

15 Des middaegs / en ook des avonds uut der
Schoole na huys gaende / als ook van huys na der
Schoole komende / sullen wel scherpeijck letten soo
haer eenige Liedden van quaaitent te gemoet komen /
het ware niemant van de E. Waghstraet ofte eenig
ander eerbaer Personen / datse deselve wel reberen-
telijcken eeren en respecteren / na behoren.

16 Dat ook niemant hem verstoute (het zy in het
gaen ofte komen) eenige gerugten of onmanierijke
zeden hoor te stellen / het ware lijven / begten / vloes-
ten / zwoeren / of d'een of den anderen toenameu.

17 Werden ook wel expresselijck alle Scholieren
vermaent en belast / dat zy in 't gaen nog in 't komen
met geen Scholieren van andere Schoolen en sullen
begten nog dwijten / nog ook ontrent geen Schoolen
ofte

ofte School-Meesters deuren eenig gerocp ofte
getugt maken.

18 Des middaegs en des abonds t'huys kome-
de / zal een negelyk zijne Ouders reberentelyk toe-
spzeken / en goeden dag ofte goeden avond hieden /
na tijds gelegentheit.

19 Item wort wel ernstelyk bevolen / alle de ge-
ne die de Psalmen helpe singen / mitsgaders die den
Caterhismus beantwoorde / datse niet en sullen sal-
geren des Sondaets smorgens ten agt uren / en des
namiddaegs ten half een uer in de Schoole te wesen /
om in goede ordonantie na de Kerke te gaen.

20 Elk een zal hem wel stil en manierig in de
Kerken houden / (geduerende de Predicatie) zon-
der eenig gerimt / speelen / lacchen of klappege
aen te regten.

21 En by aldien yemant koken t'verbod van deze
eenig onmanterlyk gelaet aenstelt / die zal terstont
van een Censeur (daer toe gestelt zijnde) gecorrec-
t werden / en zullen ter gelegener tijt daer door / en
voor alle andere misbruyken / hier inne verhaelt /
wel scherpelyk gecorrigiert en gestraft worden.

Elk wil, hem stil, en vroet, soo dragen,
Dat hy, blyft vry, van boet, en slagen.

Den eersten May 1601.

Gy kinderen / merkt / leert / ende verstaet /
Neemt waer den tijt die gy ter Schoolen gaet:
Want daer gy 't niet / soo sult gy het beklagen /
Als het te laet wert / in uwe oude dagen.

Pr. Prsz. D. T.

Gy

Gy Ouders bedenkt uwe schuldige plicht.

Bedenkt uwe / in Godbzugtige Ouders voleren /
Wat zorg en beangt gu schuldig zyt ondragen /
Over uwe kinderen / om die wel te doen leeren /
Of gu zult u haer van te spade besliden /
En gu zult van God den Heere in u jete dagen
Scherpelyk van onachtzaamheit gecorrigiert zyn /
Als ons leuen gelykenlyk zal getruweert zyn.

Ouders behooren haer te quytē na
vermogen; in 't onderwysen haerder
Kinderen.

Ghyt u Conscientie tegen u God en Heere /
En u broome Burgeren alhier geseten /
En doet kinderen in deugt en vere /
Kantelwooz al onderwijzen in de Penne secreten :
En alle edele konsten doet haer volbruten /
Daer door zy mogen tot staet en eer komen /
Want desen Ghydom en wert haer nimmermeer
verloren.

Neemt een Exempel aan de Mieren.

Hylt int den slaep van onachtsaemheit groot /
En gu trage Jongers nog in konst on-erbaren.
En gu alle die met eeren wilt winnen u brood /
Leert Lesen en Schryben in u Jonge Jaren :
En hylt aen de Deyne gelt nog arbeyd waren /
Want d'ongelerde moet wooz de geleerde nigen :
En daer de geleerde spreek / moet d'ongelerde
sluygen.

Mal

Mal Moerken, mal Kindeken.

Veel Vaders en veel Moeders zijn zoo mal met
hare Kinderen :
Dooz hoe datse tegen de School-meester gewagen:
Meester en bekijft mijn kind niet / 't magt hem
hinderen /
't Is nog Jong en teer / en 't mag geen woorden
verdragen :
't heeft nog vure leeren veel jaren en dagen :
Geeft mijn Kindeken dog zijn willeken / seggen zy
erjessse /
Datse in een jaer niet leeren / dat leeren zy hi zessen.

Vive la Plume.

Wonder boven wonder kan de Penne bedrijven /
Met den goeden is zy goet / met de quaden quaed:
Zommige raedse tot vrede / andere doetje lighen :
De Penne is stouter dan menige tonge van praet :
Dooz de Penne komt menige tot hoozen haet :
De Penne is tot goede en quade zaken waerdig,
De stamte der Penne is alle eere waerdig.

Leert zoo lang gy Leeft.

Zendocrates en Xenophon vol geuyden en sententien /
Aristoteles / Plato / Socrates en Solon mede /
Seneca / Cicero en Quintus vol excellentien /
Dat waren al Verdieners vol meentheden /
Dooz hare Boeken inthuyser in Dorpen en Steden :
Laeten wy ons dan / die Christenen willen genoent
zijn /
Maerstig gunten / of wy sullen dooz haer beschaeut
zijn /

d'On.

d'Ouders sulen te den gebelt. 1992. God den Heere /
 Hoe zy haer kint anders gestigt hebben in deugt en eere.
 En laes! Hoe slem ziet men nu te leert hont agten /
 Onder alle Geslagten / die zesh jongst ant zijn /
 Die haer kinderen na stoude behogden te hoep
 te traeten /
 En met leeringe te betragten / zouden ballant zijn :
 Die ziet men dat d'allertraegste / t'haerder schant
 zijn :
 Zu laten de Jeugt ongebonden loopen / ten spele /
 ten dans :
 Zulk' oerit zyn kint lief te hebben / en hatet nog
 t'ant.

0405190

Gojlof.

N otabele Geesten / heft ik nu qualijst gezueten.
 I n dit Boekken te schryuen / of te stellen correct /
 E n wilt daerom als Zoilus niet zyn gebeten :
 R oeyt geen duffame / al te lang herheten :
 V erkert met der haet / toont het wye werfct /
 A ls dan zal men u hooglijst gesien en lauderen :
 E en aldor te berispen / geen vrentichap verweilt.
 R uyt u dan van schimpen en vitsperen /
 T is mit jou te gedaen / om de jeugt te instrueren.

C	H	E	A	D	H	D	A	E	H	C
A	E	A	D	H	E	H	D	A	E	H
E	A	D	A	E	H	E	H	D	A	E
A	D	A	E	H	E	H	D	A	E	H
E	A	D	H	E	H	E	H	D	A	E
H	E	A	D	H	E	H	D	A	E	H
C	H	E	A	D	H	D	A	E	H	C

t'Alkmaar, Gedrukt by JACON MAAGH, Or-
 dinaris Stads Drukker in de Houtst.

